

Šepetnici se dopisi ne šalju. Pripremljena se pisma tiskaju po 5 kanti svaki redak. Oglasi od 5 redaka stoje 80 knt., za svaki redak više 5 knt. ili u slučaju opštovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se daju poštarskom naputnicom (sigurno postalo) na administraciju "Naše Sloge" ime, prezime i najbliža pošta valja točno oznočiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravništva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napisu: "Reklamacija".

Izdati svakog četvrtka arku.

Dopisi se vraćaju neplaćeni.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2/3 i 1 za polgodinu. Izvan carine više poštarske.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Carstana br. 25

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom raste mala stvari, a nezloga sve pokrvari. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

Otvorenje sabora. I. sjednica dne 14. oktobra.

Po starom običaju održao je porečkopoljski biskup presvjeti g. dr. Fla pp svećanu sv. misu u stolnoj crkvi u 10 sati u jutro. Polovica saborskih članova prisustvovala je sv. misi.

Okolo podne sakupila se većina zemaljskih zastupnika u prostorijah zemaljskoga odbora. Od virilista došao samo biskup Fla pp.

O podne stupi 19 zastupnika u saborsku dvoranu, koje je slijedio vladin komesar g. Aleksander vitez Elluschegg, c. kr. namjestnički savjetnik. Malo zatim pope se na predsjedničku stolicu zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. vitez Mate Campitelli te pročita slijedeći talijanski govor:

Poštovana gospodo!

Za danas pozvan je od Njeg. Veličanstva prerjasnoga cesara zemaljski sabor na redovito godišnje zasjedanje te Vas ardačno pozdravljam zadovoljan što Vas vidim sakupljene iz raznih strana naše ljubljene Istre, da razpravljate o najbitnijih probitcih i da pružite nam, koji ostajemo ovdje, Vas zastupajući utjihu, da primamo od Vašeg svetlog patriotizma obavijesti.

Pred malo dana prošla je godina kadto sam tresuci se prvi put stupio na ovu stolicu razloživ Vam moj program i zamoliv Vas za ustrpljenje te se nadam, ako sam se držao programa — kao što mislim da jesam, da ćete biti blagohotno i nadalje samnom ustrpljivi.

Obćenito izvješće zemaljskoga odbora pružiti će Vam zgodu, da sudite o njegovom radu te će Vas sjedno obavijestiti o izpunjenju Vaših zaključaka; kod jednoga od tih moram se pako zastaviti, što zahtjeva odlučno osobita njegova važnost.

Usljed primljenoga naloga i preduze potrebite provrčunsko izvide viećno je već na početku tekuće godine zemaljski odbor — u prisustvu njezinih zastupnika interesiranih občina — sa koncesionarnom tvrdkom o namišljenoj gradnji željeznice Trst-Poreč, te dužim je — a da nevezetičnim pokrajine — sa ovom ustanovila točku izhoda za dalnje razprave i neobhodno potrebno proučenje, da se postigne

svrhu, označenu od onih, koji bijahu za to upitani, obećaje dielomičnu pripomoć. Da se imade pako u ruci valjan pravac zemaljski odbor poduzeo je predizvid koji gleda sudjelovanja drugih pokrajina, uz iednako poduzetije, da se stvar razjasni dokazanim izkustvom, toli o prvobitačnom prometu na pruzi, što mu se je činilo, da će biti sjegurnije, te je odlučio postupice, da se dađe nacrt na proučenje i na izvješće vratnomu mjerniku, koji uživa njegovu pouzdanje. Zatražen u tu svrhu jur prošloga junija od c. kr. vlade te opetovno kasnije, dobio ga je na svoje razpolaganje jedva početkom tekućega mjeseca putem namjestništva, koje je s njim poduprlo ministarjalni dopis, kojim se je pribiđilo koncesioniranoj tvrdki, da se ništa neprobitiv nacrtu, predloženom od povjerenstva, koje ga je već pregledalo — da se prihvatiti izuzev jedne promjene, koja ide za tim, da se približi željeznica raznim sredicem — zahtjeva se novo proučenje na postranoj pruzi Pirana i na spojnici sa državnom željeznicom — u načelu prihvaćena zajednička poraba pruge sv. Andrej-sv. Saba i postaje sv. Andreja, nu uz izravno pogodjanje sa ravnateljstvom državnih željeznica, da se postigne dogovorenu porabu — potrebitu za previšanu dozvolu, zajamčeni predujam za nabavu nuždnog zemljišta poduzetničtvu i neručnajud na eventualne podpore administrativnim putem iz državnih zaklada — i napokon pribiđilo je kako će što prije slijediti rješnje podnešene molbe za predtečeni ugovor glade budućeg poštarskog poslovanja. Sama tvrdka priznaje, da je upućena, da bi cesarska shada administrativnim putem očekivanu pripomoć čim bi pokrajina zajamčila u početku radoje do polovice nominalne glavnice — jamstvo traženo za prioritarno obveznicu, koje je kanila izdati, da tim osjagara nabavu potrebitog za poduzetije zemljišta, ucolila je ista, da se podnese sličan predlog viankomu saboru već u sadašnjem zasjedanju; ali dok nisu učinjeni koraci potrebiti, da se podnesu traženi i gotovi predlozi, pokrajinski odbor nenalazi se u stanju, da tomu zadovolji. — Da se to pitanje riješi neće se moći čekati redovito buduće zasjedanje te sam odlučio — kad bude posao gotov — izhoditi polag potrebe sazov izvanrednog zasjedanja, da se to razpravi i dokonča.

A sada o žalostnom predmetu. Prošarao, julije prigodom izručenja blagajničkog ureda činovniku pozvanu da blagajnika Rigo zamjeni — uredovno postavljen na dopust zdravlja radi — odkrio se manjak od osamdeset i dva založna lista kreditnog zemljišnog zavoda u nominalnom iznosu od 1000 for. svaki — od kojih četrdeset i dva pokrajinske zaklade, a četrdeset istog zavoda — manjak koji je Rigo proučevrio varajuć pouzdanje i pozornost pokrajinskog odbora zalagajući iste od prigode do prigode kod trgovačke banke u Trstu za 62.600 for. koje je on dignao u više puta od 4. novembra 1887. do 24. februara 1890.

Dozvolom tribunala, koji je bio iste zaplenio, da odstrani stavku dalnju štetu, bijahu odkupljene od pokrajinskog odbora, pridržav si — kako se razumije — pravu na naknadu od onoga, koji je tomu uzrok. Pošto bijaše odkriveno proučevrenje, pokrajinski odbor i vjerjesijski zavod prijavili su se odmah kao civilne stranke, da učvrste probitke odnosnih zakladah i odmah poduzeli su odnose mjere za sjegur-niku djelatnost pokrajinskog blagajničkog ureda. Budući da nije umjestno razpravljanje o predmetu o kojem je započelo i nije svršilo kazneni progon i zbog pred-suda, koje bi usljed toga mogle proizaći. Žaleć dogodištu se stvar, ipak me veselilo što mogu utvrditi na umirjenje Vaše i zemlje, da radi njihove solidnosti i rede — dva zavoda oštećena nisu udareni nit pomietnje očutila, a dokaz je tomu pokrajinski proračun, o kojem ćete razpravljati — pridržan stalan i nepromijenjen premda bijaše sastavljen prije nego se doznalo za proučevrenje.

Bio u ostalom koji mu drago uspjeh spomenutog kaznenog postupka požaljeni manjak neće imati škodnih posljedica ni za buduće, jer radi njega neće biti poruzavnici nikoliko oštećeni.

Obježnost i raznovrstnost stvarih pokrajinskom odboru povjerenih i mnogovrstni razlozi nezavisni od njegove volje ne dopuštaju mu, da obrazloži obširnije kroz ovu godinu, koja već svršava svoj djelovanje, kako sam ja bio obećao u mojem nastupnom govoru i zato odieh se za malo od rada, koj Vam on potvrzava, ostaje otvoreno široko polje Vašem započetu. Očekujem dakle od prukušnog Vašeg rodoljublja brižljivo nastojanje kroz

ovo zasjedanje, želeći da naša razpravljajna budu triezna i nadahnutu uprav istrijskim čuvstvom. Ako se drugdje ne dogodi, izpunit ćemo ne samo našu dužnost, odgovorit ćemo potrebam i željam zemlje i naših birača, već ćemo se složiti u mudrih i velikodušnih nakana Uzrišenog vladara, od cigove milosti — kad sam bi-pokloniti mu se — čuo sam urjeravauju u istinu utješljiva o najboljoj nakani za ljubljenu našu Istru.

Nebi mogao bolje započeti naš parlamentarni rad nego ako Vas pozovem, da uzklinete samnom sa čuvstvom vjerne poodnosti, svećani Evvira. Neka žive prerjasi cesar Franjo Josip I.

(Predsjednikov govor bijaše mućku slušan te nebijase nigdje nikakva uzklina već je vladala za i poslije čitanja u sabornici grobna tišina).

Poslije toga predstavi predjednik saboru vladina zastupnika u osobi ces. kr. namjestničkoga savjetnika g. Aleksandra Elluschega.

Novoizabrani zastupnici gg. Mandić i Marioni polažu na poziv predsjednika obično svećeno obećanje. Prvi izreče nakon pročitanne formule: „ob e č a j e m“, a drugi „prometto“. Poslije toga obavio se izbor dvojice tajnika i četvorice revizora, koji sačinjavaju ukupno predsjednički ured.

Medju zastupnike podielio je saborski sluga litografske listice sa imeni tajnika i revizora. Na članova manjine nije većina uzela obzira.

Tajnici bijahu izabrana gospoda: dr. Lius i dr. Vergottini sa 14 glasova; 4 glasovnoje bijahu čiste.

Kao revizori bijahu izabrana gospoda vitez Babuder, dr. Becich, dr. Gambini, Marioni, dr. Stanich i dr. Turoar. Glasovalo je za nje 14 zastupnika, četri listića bijahu biela.

Nakon toga zaključio predsjednik sjednicu určav buduću za četvrtak dne 16. t. m. o podne sa slijedećim dnevnim redom:

1. Priobćenja.
2. Izbor odbora.
3. Izvješće zemaljskoga odbora o naknadnih izborih.

II. Sjednica dne 16. oktobra.

Prisatno 25 zastupnika. Predsjednik g. M. Campitelli; vladin zastupnik g. vitez Elluschegg.

Predsjednik otvori sjednicu o podne te pozove tajnika g. Vergottina, da pročita zapisnik zadnje sjednice, što ovaj učini.

Na upit predsjednika, da li imade ikogod prigovorit' tomu zastupniku, zamoli rječ g. dr. Volarić te reče hrvatski:

Iz netom pročitanu zapisnika razabire se samo, da su poslije govora g. predsjednika zastupnici uzključili Njegovom Veličanstvu „Ervira“, a o našem „Živio“ neima ni spomena. Još lanjake godine umolio je bio moj poštovani drug gosp. Laginja g. predsjednik, da se u zapisniku iztakne u kom jeziku su pozdravili sabor gg. predsjednik, podpredsjednik i ces. kr. vladin povjerenik i u svojoj projoj točki zahtijevao je, da se izričito označi riječ „živio“, kojom je manjina uzključila Njegovu Veličanstva.

Akoprem je g. predsjednik običao bio zadovoljni potpunoma tomu pravdom i jedinstvenomu zahtjevu, to se ipak nije obazreo na prvi zahtjev, to se u stitogodišnjem izvještaju saborovanja prošle godine čita samo, da su se zastupnici odazvali sa „Ervira“ dočim našem „Živio“ neima ni traga.

Gospodo! To nije po nas malenkost. Mi zahtjevamo posvećeniju ravnopravnost naše narodnosti i našega jezika i mi hoćemo, da budemo svoji u svojoj kući. Već je to zadosti, što moramo gutati, da g. predsjednik nepoznaje našega jezika i da otvara i ravna saborom samo u talijanskom jeziku, mimoilazeć kod razprava našega podpredsjednika, koji mu je dan da mu bude u pripomoć, kad se tko služi našim jezikom. Tko gubi svoj jezik, veli Plutarh, taj gubi svoju slobodu, a mi nećemo da budemo robovi u svojoj zemlji. Nam se s jedne strane veli: Vam je slobodno služiti se u razpravah vašim jezikom, ali s druge strane, što mi govorimo to nedolazi izvršeno u izvještaj i postavljaju nam se svakovratne poteškoće, samo da bi se kako moglo iz ove dvorane posvema iztisaniti naš jezik. Nam se događa ono što se dogodilo Ciceronu: poklem bi naime pretjeran u progovnstvo, Klodij mu zaplani kuću, te na porugu postavi u nju kip bezsratne jedne bužice i posveti ju „Libertati“.

Na podlogi ovoga što rekoh zahtjevamo dakle, da se u zapisniku prošle sjednice iztakne, da jo g. predsjednik pozdravio sabor samo u talijanskom jeziku, a da je na svrhi njegova govora uzključila većina Njegovu Veličanstvu „ervira“ a mi „živio“.

Ovom prilikom moram takodjer izjaviti svoje i svojih drugovah podpuno negodovanje što se je g. vladin povjerenik, valjda samo da nebude usilovan izustiti oa milost i nemilost nekoliko riječi i u našem jeziku, radje uzdržao svakoga pozdrava sa svoje strane prigodom otvorenja sabora. Mi u takovom njegovom ponašanju razabiremo navješćenje rata našoj narodnosti i našem jeziku, jer će prvom prilikom nastat kod koje razprave i govorit izključivo u talijanskom jeziku.

Kad su ovi naši krajevi došli pod austrijsku državu, tad se znalo da i nas ima u ovoj državi i te je Franci-

ti) da je prečastni biskupski ordinarijat javio predsjednicu, da će biti dne 14. t. m. prigodom otvorenja sabora, svećana služba božja u stolnoj crkvi;

c) da se je izpričao presvj. biskup dr. J. Glavina, da nemože prisustvovati saborskim sjednicam;

d) da su zamolili dopust zastupnici gg. Craglietto i Jenko za 8 dana;

e) zastupnik g. dr. Stanger javlja, da će doći u subotu;

f) zastupnik g. Sbičā moli dopust do 27. t. m. te pušto nemože predsjednik dati dopusta više od 8 dana pita predsjednik sabor, da li će dati rečenomu zastupniku dopust do 27. t. m. Sabor pristaje;

g) da je gg. zastupnikom podijeljeno izvješće zemaljskoga odbora o naknadnih saborskih izborih, obćenito izvješće zemaljskoga odbora, razne račune i proracune, da su stigle mislo za podpore itd.

Dru ga to čka dnevnoga reda: izvješće o naknadnih izborih za izvanjske občine političkoga kotara Vukosko, te za gradove istoga kotara i napokon za gradove Pulu-Vodnjana.

Predsjednik reče, da pušto imadu svi zastupnici rečeno izvješće u rukah, misli, da ga netreba čitati, na što sabor pristaje. Zatim pozove zemaljskoga prisjednika g. dra. Gambinija, da pročita predloge zemaljskoga odbora o naknadnih izborih. Oni glaso:

a) za izvanjske občine (Jenka-Mandić) obzirom na itaknute okolnosti i na podnešen utok, premda a noni man, ali izričito pozitivne činjenice nemože se istoga mimoići te predlaže zemaljski odbor na temelju § 3. saborskoga reda, da se izborni spisi izruče posebnomu odboru, koj će je izpitati i o njima izvjestiti;

b) za gradove Kastav, Vukosko, Lovran i Mošćenice (dr. Stanger). Zemaljski odbor držeć, da naznačene nepravilnosti nisa takove, da bi se rad istih moralo uništiti izbor i pušto neima utoka, predlaže, da se odobri taj izbor;

c) za izbor u Pulu-Vodnjana (Marinoni). Pušto je podnešen utok proti ovom izboru neka se izborne spise izruči posebnom komisiji.

Predsjednik pita, da li želi ikogod o predmetu govoriti. Nitko se neoglasa. Dade najprije na glasovanje predlog zemaljskoga odbora, da se odobri izbor dra. Stangera. Za predlog ustaje sva manjina i skoro sva većina. Na to proglasi predsjednik, da je taj izbor odobren. Zatim se glasovalo o predlogu istoga odbora, da se spise o izboru g. Marinonija izruči komisiji. Za predlog glasuje većina.

Kod predloga, da se izruče izborni spisi o izboru gg. Jenka i Mandića posebnomu odboru, ustaje sva većina.

Da se izpitaju izborni spisi predlaže predsjednik, da se izabere odbor od 5 članova. Izabrani bijahu: Franceschi, Scampicchio, dr. Stanich, Wassermann i dr. Dukić sa 24 glasa.

Predsjednik pozove izabrane, da se konstituiraju te to njemu dojavu.

Dr. Amoroso dobiv rječ predloži, da se izabere pušto slijedeći odbori: financi-

Zelila se je govoriti obširnije o toj raznoj točki, nu razprave o prvih točkah zauze se toliko vremena, da se je samo na kratko mogla ova točka pretresti. Izričito je bio zastupnik g. Ivaš Hribar. Govorilo se o okolnostih našega novinarstva, koje više puta zapadne u plien objektivnomu postupanju. Prihvatila se je slijedeća rezolucija:

„Sakupljeni slovenski i istarsko-hrvatski zastupnici drže za potrebu, da se preustroji objektivni postupak u tiskovnih parnicah, te da se ograde i garancijama, da njihova uporaba nebude kao što do sada pogubna slobodnoj štampi u obće, a slovenskoj i hrvatskoj napose“.

Kako moramo trpiti od teškoće objektivnoga postupka, to dobro znadu naši čitaoci iz drugih slovenskih časopisa. U prvom redu baš bismo mi želili, da našim zastupnikom podje za rukom u toj stvari učini postići. Mnogo bi imali govoriti o tom zaključastom pitanju — ali radje prepuštamo našim zastupnikom. Valjda će se naći ikogod medju našimi državnimi zastupnici, koji će reći riječ u našu zaštitu. Biti ćemo im zahvalni, ne samo mi, već govno sve čitajuca slovensko občinstvo. Već nam o tom predmetu žalibože nije moguće govoriti.

Sastanak se je svršio poslije trećeg sata, buduć su razprave trajale neprekidno pet sati. S tim bi mi svršili u glavnihi crtah izvještaj o sastanku. Napomenuli smo samo to, što nam se je činilo potrebno jasiti, budući da bijaše razprava tajna. Od kuda su neki njemački, nam neprijateljski listovi mogli dobiti preobširno izvješće, u kojih nalazimo imena svih govornika i kratak sadržaj njihovih govora, nije nam jasno.

Da se je u glavnihi pitanjih postiglo jedinstvo, te se je sastanak dovršio u liepoj slozi, daje nam liepu nadu i jamstvo, da će se razjasniti naš politički položaj, da će zastupnici slovenskog naroda, a s njima i hrvatsko-istarski, koji su u punom broju učestvovali kod sastanka, složno postupati, te da će pušto postići sve, što je izgubljeno, te da će se odstraniti krivice, koje trpi slovenski i hrvatski narod.

Slovenski i istarsko-hrvatski časopisi, košto govore svi slovenski časopisi Austro-Ugarske, podupirati će jednoglasno rad naših zastupnika, budući je sve ono, što se zahtijeva u rezolucijah, tako potrebno i tako pravedno, da bi se težko gdje mogao naći Slaven ili prijatelj Slavena, koji nebi potpisao svih točaka, koje smo javili. Naći će se bez dvojbe medju našim i protivnici takovih, koji će nazvati ove naše skromne zahtjese pretjeranimi. Ali će se opet na drugoj strani u redovnih naših prijatelja naći takorih, koji će reći, da su naši zastupnici možda bili preskromni, koji će žaliti, da se zastupnici nisu postavili na šire idealnije stanovište.

Mi za danas nećemo ob ovom pitanju obširnije razpravljati, te samo to konstatujemo, da nas je razveselilo ovaj prvi sastanak slovensko-hrvatskih zastupnika, košto nas je veselilo, da se je obavio u liepoj slozi. Nadamo se pako za stalno, da će za tim prvim korakom slijediti drugi.

nošaji medju Austrijom i Njemačkom.

Prje nekoliko dana, da su stigla sa službene strane na predstojnike uplivenih tvrdka pisma, u kojim se umoljavaju, neka pouzdanita putem izvieste, koji bi se carinski cienici imali obaliti, da se dotičnim granam pribavi ulaz u Austro-Ugarsku, a koji bi carinski cienici nuždni bili za austro-ugarske proizvode.

Franczka: Franceski ratni ministar de Freycinet, razposlao je na zapoviedničke sborova okružno pismo, kojim daje stalne i enerģične zapoviedi da se predusretne špionima. On medju ostalim zapovieda, da se najstrožije pazi na tvrdjave i vojnička naseljenja, te da se zabrani pristup svakomu, bio on tko mu drago, ako neima dozvole od nadležne oblasti. Nadalje je zabranjeno častuicima, podčastuicima i vojnicima posjećivati svratišta, gostione, kavane i krčme u kojima se zadržavaju tuđinci i gdje neobće poglavito Francezi. Isto tako se častuicima nalaže, da neuzimlju u kuću poslužničke strane narodnosti.

Italija: „Osservatore Romano“ objelodanjuje program katolika. Evo što čitamo o njemu u vatikanskom organu:

Program katolika je jednostavan i jasan, te se daje svesti na slijedeće tačke:

1. Uzpostaviti papu u položaj, koji odgovara njegovu dostojanstvu, ugledu, slobodi i njegovoj neodvisnosti.
2. Ovaj uvjet nemože se izpuniti, već ako papa dobije gradjansku, pravu i faktičnu vlast.
3. Ova prava i faktična vlast može nastati samo onda, ako papa bude imao svoj teritorij, svoj puk, svoju vladu.
4. Vrhovni sud pape, koji je jedini zakonit i nadležan sudac ob onom, što bi moglo biti na korist i na ukor crkvi i njezinoj slobodi, može opredieliti način vladanja i granice, dokle se ima sterati ova njegova gradjanska vlast.
5. Dvesti u sklad i uzporediti svjetovnu vlast pape s onom postojećom političkom i državnom urednom Italije, koja odgovara njezinom narodnom geniju, njezinim poviestnim tradicijama, te specijalno topografičnim, internacionalnim, ekonomičnim i financijalnim prilikama.
6. Uzdržati vso, što su pravedna, dobra i korisna proizveli dogodjaji i

